

## عنوان مقاله:

مروری بر وضعیت و استراتژی های حفاظت از گاوهای بومی ایران

## محل انتشار:

فصلنامه بیوتکنولوژی کشاورزی، دوره 12، شماره 4 (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 24

## نویسندگان:

زهرا عزیزی - مشکین دشت. مرکز اصلاح نژاد دام

مختارعلی عباسی - مرکز اصلاح نژاد دام-رئیس مرکز

علی کاظمی - مرکز اصلاح نژاد دام و بهبود تولیدات دامی

بهروز محمدنظری - مرکز اصلاح نژاد دام و بهبود تولیدات دامی- معاون فنی دام سنگین

امیر طاهری یگانه - مرکز اصلاح نژاد دام و بهبود تولیدات دامی، کرج، ایران

علیرضا حسنی بافرانی - مرکز اصلاح نژاد دام و بهبود تولیدات دامی، کرج، ایران

## خلاصه مقاله:

هدف: منابع ژنتیکی حیوانات در تامین امنیت غذایی و حفظ تنوع ژنتیکی نقش حیاتی دارند. ایران با منابع ژنتیک دامی متنوع حدود ۴۴/۸ میلیون راس گاو دارد و در این میان گاوهای بومی با تعداد ۲۰۴۴۰۰۰ راس حدود ۲۷ درصد جمعیت دام سنگین کشور را به خود اختصاص داده اند. این نژادها به شرایط مختلف اقلیمی ایران سازگاری یافته و تنوع ژنتیکی آنها ناشی از روند اهلی سازی آنها در طی قرن ها می باشد. نژادهای بومی دارای ویژگی های منحصر به فردی همچون ژن مقاومت به بیماری بوده و حضور واریانت الی A۲ در شیر برخی از گاوهای بومی تایید شده است. براساس آمارها، کاهش ۲۷ درصدی در جمعیت نژادهای بومی از سال ۱۳۸۲ تا سال ۱۳۹۷ مشاهده شده است. این در حالی است که جمعیت های آمیخته با نژاد خارجی در طی چند دهه گذشته افزایش یافته و رشدی حدود ۲۲ درصد داشته اند. لذا هدف از این مقاله مروری از وضعیت گاوهای بومی کشور و استراتژی های حفاظتی می باشد. حفظ و حراست از نژادهای گاو بومی: اقداماتی جهت حفظ نژادهای بومی از جمله، ایجاد ایستگاه های گاو بومی، اجرای پروژه های ترکیب ژنی جهت حفظ سهم بومی، پروژه های ژنومیک گاو بومی، مشارکت با بخش خصوصی جهت خالص سازی توده های بومی، تخصیص یارانه های بلاعوض، ذخیره مواد ژنتیکی در بانک های ژنی در مرکز اصلاح نژاد دام و مرکز ملی ذخایر ژنتیکی انجام گرفته است ولی این اقدامات منجر به رضایت مندی پرورش دهندگان و پرورش اقتصادی نگردیده است. نتایج: برنامه های حفاظت از منابع ژنتیکی حیوانی در کشورهای در حال توسعه با چالش های مختلفی روبرو بوده و تلاش برای حفاظت از آنها بنا به دلایلی حداقل می باشد. عمده ترین دلیل کاهش نژادهای بومی در ایران شامل عدم وجود توجیه اقتصادی و آمیخته گری با نژادهای خارجی می باشد. بنابراین، استراتژی آینده برای نژادهای بومی بایستی برنامه ریزی جهت بهبود نژادی و حفاظت ژنتیکی باشد. نتیجه گیری: تدوین استراتژی میان مدت و بلندمدت اصلاح نژادی باتوجه به پتانسیل هر کدام از نژادها در مناطق مختلف به صورت جداگانه و سیاست گذاری و ارائه برنامه های راهبردی راهکار مناسبی می باشد. لذا، علاوه بر اقتصادی ساختن دام های بومی و ایجاد بانک های ژنی منطقه ای، مشارکت دامداران، سازمان های دولتی و غیر دولتی و همچنین برای اقدامات حفاظتی موثر، هماهنگی و همکاری مناسب بین سازمان های مختلف، موسسات تحقیقاتی، دانشگاهی و انجمن های علوم دامی و شرکت های اصلاح نژادی (دانش بنیان) مورد نیاز می باشد.

## کلمات کلیدی:

تنوع ژنتیکی، حفاظت، گاوهای بومی

